

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

SUCUL ORTAMLARDAN SÜRDÜRÜLEBİLİR GIDA TEMİNİ POLİTİKASI

POLİTİKANIN AMACI

Bu politika, Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) için öncelikli olarak Karadeniz Bölgesi olmak üzere, bölgesel ve ulusal deniz ve tatlı su ortamlarının sürdürülebilir kullanımına; bu ortamlardan elde edilen gıda temini faaliyetlerinin çevresel, ekonomik ve toplumsal açıdan dengeli biçimde yürütülmesine yönelik araştırma, eğitim ve toplumsal katkı çalışmalarına yön vermek amacıyla hazırlanmıştır. Politika, deniz ve tatlı su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi ile bu kaynaklardan elde edilen gıda temini faaliyetlerinin artırılmasını hedeflemektedir.

POLİTİKANIN İLGİLİLİĞİ

İlgili Sürdürülebilir Kalkınma Amacı (SKA) Kriteri: Bu politika, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan öncelikli olarak şu hedeflerle ilişkilidir;

- SKA 2 (Açlığa Son)
- SKA 12 (Sorumlu Üretim ve Tüketim)
- SKA 14 (Sudaki Yaşam)

İlgili Metrikler:

- THE Impact Rankings
- UI GreenMetric

POLİTİKA KAPSAMI

Bu politika, öncelikle Karadeniz Bölgesi'nde olmak üzere ulusal kıyı ve iç su ekosistemlerindeki sürdürülebilir balıkçılık (avcılık), su ürünleri yetiştiriciliği (akuakültür) ve su ürünleri üretimine yönelik öğretim, araştırma ve toplumsal katkı faaliyetlerini kapsar. Sucul ortamlardan gıda temini, gıda güvenliğini sağlama ve sucul ekosistemlerin onarımına yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetlerine odaklanır.

Hedef Kitle: Öğrenciler, akademik ve idari personel, misafir araştırmacılar, ziyaretçiler, balıkçılar ve su ürünleri sektörü paydaşları bu politikanın hedef kitlesi içindedir.

Uygulama Alanları: Sürmene Deniz Bilimleri Fakültesi ve Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü yerleşkeleri, araştırma gemileri, laboratuvarlar, uygulama sahaları, akuakültür tesisleri ve işletmeler ile bölgedeki kıyı ve iç su ekosistemlerinde bu politikanın ilkeleri uygulanır.

TEMEL İLKELER VE YASAL DAYANAKLAR

KTÜ, sucul ortamlardan gıdanın sürdürülebilir temini konusunda aşağıdaki temel ilkelere bağlıdır;

- **Sürdürülebilirlik ve Ekosistem Bütünlüğü:** Tüm çalışmalar doğal yaşamın korunması ve ekosistem bütünlüğünün sürdürülmesi anlayışıyla yürütülür.
- **Önleyici Yaklaşım:** Bilimsel veriler ışığında “önlem alma” (precaution) prensibi benimsenir; olası tehlikelere göre paydaşlar bilgilendirilir.
- **Bilimsel Araştırma ve Eğitim:** Sucul gıda üretimi ve yönetimi konularında araştırmalar teşvik edilir; lisansüstü öğrenciler projelere dahil edilerek uzmanlar yetiştirilir.
- **İzleme ve Raporlama:** Gıda temini faaliyetleri ve ekosistem durumu izlenir; elde edilen bulgulara göre politika ve uygulamalar geliştirilir, raporlar hazırlanır.

- **Yasal Dayanaklar:** Politika, 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu ve ilgili yönetmelikler, 2872 sayılı Çevre Kanunu düzenlemelerine dayanır.

SORUMLULUKLAR VE ROLLER

Uygulayıcı Birimler

- **Sürmene Deniz Bilimleri Fakültesi:** Karadeniz'deki sucul yaşam ve kaynaklar üzerine araştırma, eğitim ve saha çalışmaları yürütür; sürdürülebilir gıda teminine yönelik projeleri koordine eder.
- **Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü:** Lisansüstü programlarıyla su ürünleri alanında uzmanlar yetiştirir; sürdürülebilir balıkçılık ve akuakültür araştırmalarını destekler.
- **Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinasyon Birimi:** Sucul gıda güvenliği ve sürdürülebilirliği konularındaki proje başvurularını destekler ve fon sağlar.
- **Teknoloji Transferi Uygulama ve Araştırma Merkezi:** AB ve diğer uluslararası kuruluşlarla iş birliği projeleri geliştirerek KTÜ'nün balıkçılık ve ürünlerinden elde edilen gıdanın sürdürülebilirliği alanındaki ortaklıklarını artırır.

İzleme Birimleri ve Sorumluları

- **Rektörlük ve Senato:** Politikanın resmi onayını verir ve gerekli denetimleri yapar. Politikaya yönelik hedeflerin kurumsal önceliklere uygun şekilde gerçekleşmesini gözetir.
- **Araştırma Koordinatörlüğü:** Politika kapsamında yürütülen faaliyet ve uygulamaların akademik ve araştırma boyutlarını izler, performans göstergelerine ilişkin verileri toplar, analiz eder ve raporlar. Gerekli durumlarda iyileştirme önerileri geliştirir. Sürdürülebilirlik Birimi, UI GreenMetric ve THE Impact Rankings gibi sürdürülebilirlik endeksleri için gerekli verileri derler.

UYGULAMA ADIMLARI

1. **Başlangıç Envanteri ve Hedef Belirleme:** Bölgedeki sucul ekosistemler, biyolojik çeşitlilik ve balıkçılık, su ürünleri yetiştiriciliği faaliyetleri ile ilgili çevresel, ekonomik ve sosyokültürel verilerin toplanarak sürdürülebilir gıda politikası için temel bir envanter belirlenir. Bu envanter temelinde ölçülebilir hedefler tanımlanır.
2. **Planlama ve Tasarım:** Planlama ve tasarım aşamasında, başlangıç envanteri verileri ışığında çevresel, ekonomik ve toplumsal dengeleri gözeterek sürdürülebilir gıda politikası yol haritası oluşturulur. İlgili birimler arasında koordinasyon sağlanarak bir uygulama takvimi oluşturulur.
3. **Sürdürülebilir Su Ürünleri Yetiştiriciliği/Balıkçılık Uygulamaları:** Su ürünleri yetiştiriciliğinde çevre dostu teknolojiler araştırılarak; yenilikçi üretim teknikleri pilot projelerle test edilerek lisansüstü öğrencilere uygulamalı eğitim verilir.
4. **Araştırma ve Proje Destekleri:** BAP ve ulusal/uluslararası fonlar kullanılarak balıkçılık ve su ürünleri alanında sürdürülebilir odaklı projeler desteklenerek çıktı paylaşım etkinlikleri düzenlenir.
5. **Eğitim ve Toplumsal Farkındalık:** Öğrenciler, üniversite çalışanları ve bölge halkına yönelik eğitim programları, seminerler ve çalıştaylar düzenlenir; yerel balıkçı kooperatifleri ve sektör temsilcileriyle iş birliği yapılır.
6. **İzleme, Raporlama ve İyileştirme:** Yapılan çalışmalar ve yürütülen projeler belirlenen performans göstergeleri çerçevesinde yıllık periyotlarla izlenir. Her yıl sonunda, ilgili birimler politika uygulamasının performansını değerlendirilir ve sonuçlar raporlanır. Hedeflere ulaşılamayan konularda politika uygulamalarında gerekli düzeltmeler yapılarak süreç iyileştirilir. Elde edilen ilerlemeler ve deneyimler tüm iç ve dış paydaşlarla paylaşılır.

PERFORMANS GÖSTERGELERİ

Gösterge	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Sürdürülebilir sucul kaynaklı gıda (yetiştiricilik ve balıkçılık yolu ile elde edilen) odaklı ulusal araştırma projesi sayısı.	Her yıl en az 2 yeni sucul gıda ile ilişkili ve sürdürülebilirlik odaklı projenin desteklenmesi ve araştırmacıların teşvik edilmesi	Konu ile ilgili KTÜ Bilimsel Araştırma Projeleri destekli proje başvuru/sonuçlarının takip edilmesi
Sürdürülebilir sucul ekosistem ve kaynakları odaklı uluslararası proje ortaklıkları sayısı	Her yıl en az 1 öğretim üyesinin konu ile ilgili projeler yürütücü/ortak olarak başvuru yapmasının teşvik edilmesi	TTM aracılığı ile başvurulanan/desteklenen projelerin takip edilmesi
Sucul gıda sürdürülebilirliği konulu paydaş toplantısı/eğitim/etkinlik sayısı	Her yıl en az 2 paydaş toplantısı, eğitim/etkinlik	Paydaş toplantısı, eğitim/etkinlik görsel kayıtları ve imza listeleri
Sürdürülebilir yöntemler ile elde edilen sucul kaynaklı gıda tüketim etkinlikleri	Her yıl en az 1 kere hamsi/somon festivali düzenlenmesi	Etkinlik görsel kayıtları

DENETİM VE RAPORLAMA

- İzleme Sıklığı:** Performans göstergeleri yıllık değerlendirilir; balıkçılık ve yetiştiricilikten elde edilen gıdanın sürdürülebilir teminine ilişkin veriler her yıl ilgili birimler tarafından düzenli biçimde izlenir. Göstergelerdeki değerlerin yıl içindeki değişimleri tespit edilerek gerekli önlemler zamanında alınır.
- Raporlama Sıklığı:** Yıllık veriler, ilgili yılın bitimini takiben altı ay içinde sürdürülebilirlik raporlarına işlenir ve üniversitenin web sitesi üzerinden kamuoyu ile paylaşılır. Dört yıllık veriler ise bir sonraki stratejik planlama dönemine girdi oluşturacak şekilde derlenir. Ayrıca, her yıl elde edilen ilgili veriler UI GreenMetric ve diğer uluslararası sürdürülebilirlik endekslerine raporlanır.
- Dış Doğrulama:** İlgili göstergeler çerçevesinde üniversitenin performansını belgelemek amacıyla ulusal ve uluslararası sertifikasyon programlarına katılım sağlanır. Katılım programı ve kararı senato tarafından alınır. Bağımsız kuruluşlar tarafından gerçekleştirilecek denetimlerle politikanın uygulanması ve etkileri doğrulanır.
- Revizyon Koşulları:** Belirlenen performans göstergelerinin hedeflenen değerlerin %60'ına iki yıl üst üste ulaşamaması durumunda veya ulusal/uluslararası mevzuatlarda değişiklik durumunda; politika uygulayıcı birimler tarafından gözden geçirilir, revizyon önerileri hazırlanarak politika yeniden senato onayına sunulur.

YÜRÜRLÜK

Bu politika, KTÜ Senatosu tarafından onaylandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer. Üniversite birimleri, politika hükümlerine uymak ve uygulamakla yükümlüdür.